

NTAKD

NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO
KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO
KONTROLĖS DEPARTAMENTO

METRAŠTIS

2011

-

2026

1997

Veiklą pradėjo Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba, jai vadovavo *Česlovas Balsys*.

2004

2004 m. sausio 15 d. buvo įkurtas Narkotikų kontrolės departamentas (NKD), jam vadovauti paskirta dr. *Audronė Astrauskienė*.

NKD prisijungia prie EMCDDA (Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro) Reitox tinklo ir tampa pagrindiniu nacionaliniu centru (*National Focal Point*) Lietuvoje.

NKD prisijungia prie Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro koordinuojamo Ankstyvojo perspėjimo sistemos apie naujas psichoaktyvias medžiagas tinklo (angl. *Early Warning System, EWS*).

Lietuva tampa tikrąja Europos Tarybos Pompidou grupės nare, kurios vykdomoje veikloje nuo 2004 metų aktyviai dalyvauja NKD ir vėliau Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento atstovai.

2010

NKD inicijavo ir pasiūlė Sveikatos apsaugos ministerijai narkotikų kontrolei taikyti darinių grupių kontrolės principą.

**2011
04 01**

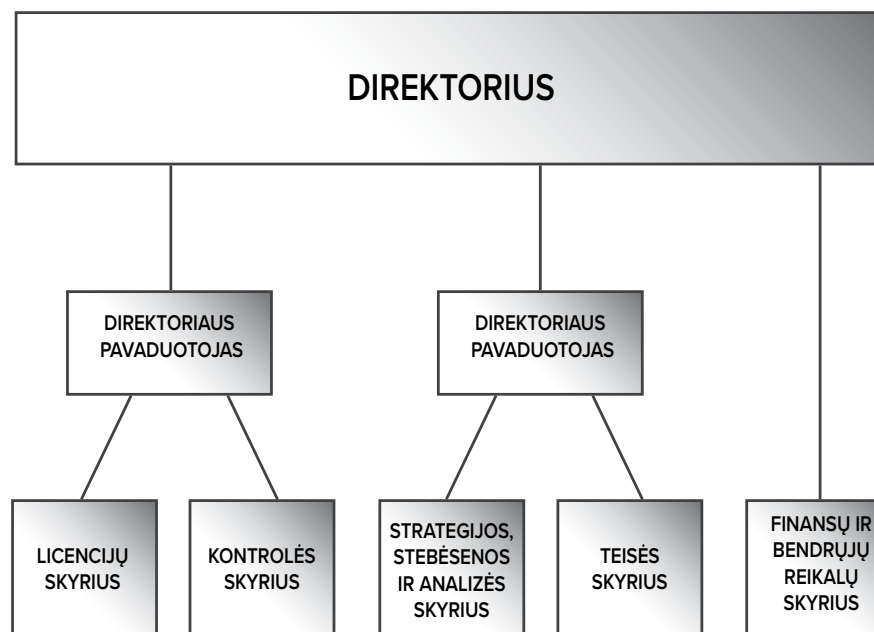
Įkurtas Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (NTAKD), sujungus Narkotikų kontrolės departamentą ir Valstybinę tabako ir alkoholio kontrolės tarnybą.

Departamento direktoriumi paskirtas *Zenius Martinkus*.

NTAKD NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO
KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

2011

NTAKD įsteigti pagrindiniai struktūriniai padaliniai:
Finansų ir bendrųjų reikalų, Licencijų, Teisės, Strategijos, stebėsenos ir analizės
bei Kontrolės skyriai.

2012

NTAKD dalyvavo projekte „Administracinių procedūrų, susijusių su leidimų išdavimu, perkėlimas į elektroninę terpę“, kurio metu pradėtos kurti elektroninės licencijų prašymų formos.

Verslo subjektams sudaryta galimybė elektroniniu būdu teikti prašymus licencijoms gauti per Paslaugų ir gaminių kontaktinį centrą.

2013

Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai metu NTAKD aktyviai dalyvavo ES Tarybos Horizontaliojoje narkotikų darbo grupėje, formuojant ES prioritetus narkotikų politikos srityje.

NTAKD, kaip asocijuotas tarptautinio projekto „FreD goes net“ partneris, gavo leidimą adaptuoti Ankstyvosios intervencijos programą ir pradėjo ją diegti Lietuvoje.

2014

Informacinės visuomenės plėtros komitetui pateikti elektronizuojamų paslaugų aprašai ir prašymų formos.

2015

Įsigaliojus naujam ES reglamentui ir išsiplėtus prekursorių kontrolei, NTAKD pradėjo stebėti į oficialius sąrašus neįtrauktas medžiagas nacionalinės teisės pagrindu.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu NTAKD direktore ketverių metų kadencijai paskirta **Inga Juozapavičienė**.

Prie Departamento komandos aš prisijungiau tuo laiku, kai buvo sprendžiama labai daug organizacijos funkcijų pasikeitimo klausimų, funkcijų perdavimas/gryninimas. Natūralu, kad komanda gyveno visiško neapibrėžtumo būsenoje. Natūralu, kad turėjome tiek vidinių, tiek išorinių iššūkių.

Alkoholio vartojimo problemos Lietuvoje kritiškai

Sėkmingai užbaigtas projektas „Asmenų, sergančių priklausomybės ligomis, psichologinė ir socialinė rehabilitacija“. Pradėtas projekto tęsinys, numatantis 1 600 asmenų rehabilitaciją per 5 metus.

Patvirtintas Lietuvos Respublikos narkotikų, tabako ir alkoholio prevencijos tarpinstitucinis veiklos planas ir įsteigtas Valstybinis visuomenės sveikatos stiprinimo fondas.

NTAKD užsakymu atliktas Alkoholio ir kitų narkotikų vartojimo Europos mokyklose tyrimas (ESPAD).

Prie Departamento komandos aš prisijungiau tuo laiku, kai buvo sprendžiama labai daug organizacijos funkcijų pasikeitimo klausimų, funkcijų perdavimas/gryninimas. Natūralu, kad komanda gyveno visiško neapibrėžtumo būsenoje. Natūralu, kad turėjome tiek vidinių, tiek išorinių iššūkių.

Alkoholio vartojimo problemos Lietuvoje, kritiškai bloga vartojimo statistika, tabako prieinamumo mažinimas ir visiškai neapibrėžta ir neaiški narkotikų politika Lietuvoje, vis dar nebuvo susitarta, kokia svarba pastarojoje politikoje tenka, pirmiausia, žmogaus teisėms ir kaip turėtų veikti principas – jog pirmiausia, sveikatos klausimas.

Svarbiausia organizacijoje yra žmonės, jie kuria didelius dalykus. Tai, kas atrodė neįmanoma, mes padarėme kartu. Žmonių saugumo muzikos festivaliuose iniciatyva – „Be Safe lab“, valstybės narkotikų politikos kryptys ir patvirtinta strategija, žmonių gyvybių gelbėjimas perdozavimo temoje, narkotikų dekriminizavimo klausimas, pirmasis narkotikų pėdsakų iš nuotekų tyrimas ir daugelis kitų dalykų.

Psichoaktyvių medžiagų prevencija ir visuomenės domėjimasis šia sritimi, kartais priešinimasis pokyčiams, nemažai politikos – visada buvo mūsų palydovai. Teko įveikti todėl ir nemenkai iššūkių. Alkoholio prieinamumo mažinimo priemonės buvo palydėtos ir skandalais, žurnalų lapų plėšymu, tačiau žinojimas, kad priimti sprendimai yra mokslu grįstos priemonės ir tikslas – žmonių sveikata, vedė mus su komanda pirmyn.

Suburta stipri komanda žmonių, kurie tikėjo, kad darome svarbius dalykus, leido įveikti visus išorinius iššūkius, kurie neišvengiamai susiję ir su politine kaita ir skirtingomis interesų grupėmis.

Vienas svarbiausių pokyčių – mes tapome dialogo institucija. Turėjome aiškią kryptį ir strategiją, nebuvome bausmių vien skyrimo institucija, tapome pirmiausia institucija, kuri padeda neklysti verslui, veikiančiam ypač reguliuojamoje srityje ir nešėme misiją, kad psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija – pirmiausia, žmogaus sveikatos klausimas.

Iš dialogo, bendradarbiavimo su labai skirtingomis institucijomis, organizacijomis, įskaitant ir tarptautines, galėjome klausytis, būti išgirsti ir kurti.

2016

Ketvirtą kartą atliktas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo Lietuvoje tyrimas.

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento užsakymu sukurta ir NTAKD administruojama svetainė, ***www.nerukysiu.lt***, skirta motyvuoti nerūkyti.

Pradėti diegti Europos psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos kokybės standartai; 2013–2016 m. apmokyta apie 200 specialistų.

Pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas su 14 nevyriausybinių organizacijų dėl bendros prevencijos platformos.

Pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Lietuvos automobilių kelių direkcija dėl alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencijos.

Pradėta taikyti ES tabako gaminių pranešimų sistema EU-CEG. NTAKD tapo atsakinga institucija už jos administravimą Lietuvoje.

2017

» Licencijų ir leidimų išdavimas perkeltas į Licencijų informacinę sistemą (LIS).
Atsisakyta popierinių licencijų.

» Pradėta iniciatyva „**Saugi erdvė**“.

» NTAKD aktyviai dalyvavo rengiant Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimus.

» Priimti Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimai, įvedę esminius alkoholio prieinamumo ribojimus nuo 2018 m.

» NTAKD prisijungė prie Europos vandens nuotekų tyrimo grupės (SCORE) ir pirmą kartą Vilniuje atliko nuotekų tyrimą dėl narkotinių medžiagų.

2017-2018

» Sukurtas daugiafunkcinis konsultavimo modelis ūkio subjektams
(*medis.ntakd.lt*).

2018

Parengta ir patvirtinta Valstybinė narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018–2028 m. programa.

NTAKD pradėjo išduoti leidimus veiklai su IV sąrašo narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis.

Inicijuoti Narkotikų kontrolės įstatymo pakeitimai: sukurtas IV sąrašas pramonėje naudojamoms medžiagoms, įtvirtintos laikinosios ribojimo priemonės naujoms psichoaktyviosioms medžiagoms, priskirta internetinės erdvės stebėsenos funkcija.

NTAKD pradeda administruoti Ankstyvosios intervencijos programą „*FreD goes net*“ ir organizuoja specialistų mokymus.

NTAKD užsakymu buvo sukurta svetainė jaunimui www.askritiskas.lt
Ją administruoja NTAKD specialistai.

NTAKD pradėjo administruoti tėvams skirtą interneto svetainę
“*Ką veikia vaikai*” - <https://kaveikiavaikai.lt/>

2019

Pasibaigus NTAKD direktorės Ingos Juozapavičienės kadencijai, laikinąja vadove paskirta **Gražina Belian**.

Mano vadovavimas apėmė 3 periodus nuo pusės metų iki metų, kol keitėsi Departamento vadovai arba vyko konkursai vadovo pareigoms užimti. Tais periodais didžiausią dėmesį skyriau įstaigos veiklos viešinimui, priežiūros procesų tobulinimui bei atliekamiems tyrimams. Kartais būdavo sunkumų dėl darbuotojų motyvavimo, atsižvelgiant į finansinius

Lietuvoje pirmą kartą atliktas psichoaktyvių medžiagų likučių panaudotuose švirkštuose tyrimas (ESCAPE).

Mano vadovavimas apėmė 3 periodus nuo pusės metų iki metų, kol keitėsi Departamento vadovai arba vyko konkursai vadovo pareigoms užimti. Tais periodais didžiausią dėmesį skyriau įstaigos veiklos viešinimui, priežiūros procesų tobulinimui bei atliekamiems tyrimams. Kartais būdavo sunkumų dėl darbuotojų motyvavimo, atsižvelgiant į finansinius resursus, bei naujų darbuotojų pritraukimo.

Pavyko padidinti darbo užmokesčio fondą, išlaikyti gerus ekspertus, sudaryti jiems sąlygas tobulėti, buvo suburta tikra profesionalų komanda – „dream team“ 😊 Buvo vykdoma „atvirų durų“ politika, kai darbuotojai matė, kad mano kabineto durys yra atviros, galėjo užėiti be jokio išankstinio užsirašymo.

Departamento didžiulis indėlis dėl Lietuvos tapimo tikruoju JT Narkotikų komisijos nariu. Dalyvavimas Europos Narkotikų Agentūros inovatyviuose tyrimuose, nedaug ES šalių dalyvauja visuose tyrimuose.

COVID pandemijos periodas pakeitė požiūrį į atliekamą darbą. Šiuo periodu nemažai darbuotojų dirbo viršvalandžius be jokio atlygio. Kartu šis periodas tapo ir vertinga patirtimi.

Stengiausi iš kiekvieno buvusio vadovo perimti gerąsias savybes, jas pritaikyti, pereinamuoju laikotarpiu užtikrinti darbuotojams stabilumo jausmą, kad darbuotojai norėtų ateiti į darbą, atvirai bendrauti.

2020

NTAKD direktoriumi paskirtas
prof. dr. *Renaldas Čiužas*.

Lietuvoje NTAKD pradėjo diegti Europos prevencijos mokymų programą - vykdyti specialistų mokymus (EUPC).

2021

NTAKD priskirta alkoholio vartojimo, jo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos organizavimo ir koordinavimo funkcija.

Departamento iniciatyva Lietuva išrinkta Jungtinių Tautų Narkotinių medžiagų komisijos nare.

Įsigaliojo Tabako kontrolės įstatymo pakeitimai, pradėtas su tabako gaminiiais susijusių gaminių gamybos ir didmeninės prekybos licencijavimas.

NTAKD perėmė iš Sveikatos apsaugos ministerijos leidimų naudoti narkotines ir psichotropines medžiagas moksliniams tyrimams išdavimą.

NTAKD dalyvavo 36 mėnesių trukmės ES Bendrųjų tabako kontrolės veiksmų projekte JATC2 (angl. *Joint Action on Tobacco Control*).

2022

Pasikeitus vadovybei, NTAKD laikinai vadovavo Stebėsenos ir analizės skyriaus vedėja ***Evelina Pridotkienė***.

Vėliau – direktoriaus pavaduotoja Gražina Belian.

NTAKD priskirta tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių vartojimo bei žalos stebėseną.

Organizuotas EUDA (EMCDDA) direktoriaus ***Alexis Goosdeel*** vizitas Lietuvoje.

Pradėtos naujos funkcijos pluoštinių kanapių gaminių ir neapdoroto tabako didmeninės prekybos licencijavimo srityse.

2023

Ūkio subjektai elektroniniu būdu pradeda teikti prašymus visoms 26 NTAKD išduodamų licencijų rūšims.

Lietuvoje pirmą kartą atliktas pilotinis plaukų mėginių tyrimas.

2024

Įteisintas Ankstyvojo perspėjimo sistemos nacionalinis tinklas.

Lietuvoje oficialiai pradėjo veikti Nacionalinė metimo rūkyti pagalbos linija (telefonu 1819).

 1819

NTAKD direktore paskirta dr. **Rita Sketerskienė**.

Departamentas yra tik pavadinimas ir pastatas, o dirba žmonės, todėl tik visi kartu kalbėdami ir susikalbėdami, mes galime spręsti problemas, nes visuomenės lūkesčiai mūsų institucijai yra labai dideli.

Mano pagrindinės vertybės: atvirumas, skaidrumas.

NTAKD įkurta darbo taryba.

Departamentas yra tik pavadinimas ir pastatas, o dirba žmonės, todėl tik visi kartu kalbėdami ir susikalbėdami, mes galime spręsti problemas, nes visuomenės lūkesčiai mūsų institucijai yra labai dideli.

Mano pagrindinės vertybės: atvirumas, skaidrumas, bendradarbiavimas, pagarba žmogaus atliekamam darbui ir profesionalumas. Neabejoju, kad šioje institucijoje dirba daug profesionalų, kuriuos visuomenė vertina, ir jeigu matysime, kad galime tobulėti, padaryti geriau, tą ir padarysime.

Tikiuosi, kad kolektyvui priimtina viena mano svarbiausių vertybių, kad Departamentas būtų nuolat besimokanti ir tobulėjanti organizacija, o kiekvienam darbuotojui būtų svarbu paklausti ne kolegos, o paties savęs: „Ką aš galiu padaryti sprendžiant problemą ar ieškant pokyčiui reikalingo sprendimo“.

Esu atvira pasiūlymams ir visada laikiu idėjų, kurios leistų įgyvendinti Departamento misiją dar efektyviau.

2025

NTAKD sertifikuotas kaip stiprus EUDA Reitox tinklo pagrindinis nacionalinis centras.

Lietuva perrinkta Jungtinių Tautų Narkotinių medžiagų komisijos nare 2026–2029 m. kadencijai.

2011

-

2026